

Torsdagen den 26 januari

Kl. 12.00–12.28
14.00–15.11

---

§ 1 Anmälan om ersättare för statsråd

Tredje vice talmannen anmälde
att *Anders Lönnberg* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för statsrådet
Magdalena Andersson (S) under tiden för Serkan Köses (S) ledighet den
1 april–31 augusti och

att *Gustaf Lantz* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för statsrådet Arda-
lan Shekarabi (S) under tiden för Sanne Lennströms (S) ledighet den
24 april–31 december.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade
att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält Cassandra Sundin som
suppleant i näringsutskottet samt

att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Anders Lönnberg som
suppleant i utrikesutskottet, i socialförsäkringsutskottet och i arbetsmark-
nadsutskottet under tiden för Serkan Köses ledighet och Gustaf Lantz som
suppleant i justitieutskottet, i kulturutskottet och i utbildningsutskottet un-
der tiden för Sanne Lennströms ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

suppleant i näringsutskottet
Cassandra Sundin (SD)

Tredje vice talmannen förklarade vald
under tiden den 1 april–31 augusti till

suppleant i utrikesutskottet
Anders Lönnberg (S)

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Anders Lönnberg (S)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Anders Lönnberg (S)

suppleant i justitieutskottet
Gustaf Lantz (S)

suppleant i kulturutskottet
Gustaf Lantz (S)

suppleant i utbildningsutskottet
Gustaf Lantz (S)

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2016/17:225

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:225 Höjd skatt för fåmansföretagare
av Maria Malmer Stenergård (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 februari 2017.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 24 januari 2017

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Departementsråd

Interpellation 2016/17:226

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:226 Enkla jobb
av Helena Bouveng (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 februari 2017.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 24 januari 2017

Näringsdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2016/17:76 till socialförsäkringsutskottet

2016/17:83 till trafikutskottet

Skrivelser

2016/17:82 och 87 till arbetsmarknadsutskottet

EU-dokument

KOM(2016) 851 och KOM(2016) 852 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 21 mars*.

§ 5 Svar på interpellation 2016/17:232 om moratorium för omprövning av småskalig vattenkraft

Svar på interpellation

Anf. 1 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Ola Johansson har frågat mig om jag mot bakgrund av det som anförts om ramdirektivet är beredd att ta initiativ till ett moratorium för omprövningar av småskalig vattenkraft.

Jag vill inleda med att tydliggöra att frågan om den kravnivå som följer av EU:s ramdirektiv för vatten inte bör blandas ihop med länsstyrelsernas förelägganden om att söka tillstånd för vattenkraftverk och dammar som inte tidigare tillståndsprövats. Drift av vattenkraftverk och dammar kräver tillstånd. Detta är något som gällt i Sverige sedan lång tid tillbaka och inget som införts som en följd av vårt medlemskap i EU. Huvuddelen av den småskaliga vattenkraftsproduktionen har aldrig tillståndsprövats i förhållande till sin miljöpåverkan utan drivs med stöd av äldre rättigheter som inte kan jämföras med tillstånd i miljöbalkens mening. Praxis från Mark- och miljööverdomstolen är mycket tydlig på denna punkt. Jag kan också notera att den dåvarande alliansregeringen redan 2011 i skrivelsen *Insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag* konstaterade att tillsynen av vattenverksamhet behövde ges högre prioritet. Alliansregeringen uppdrog följdenligt åt länsstyrelserna i regleringsbrevet för 2012 att öka tillsynen av vattenverksamheterna enligt miljöbalken och tillsköt även extra medel för ändamålet.

Av miljöbalken följer en skyldighet för tillsynsmyndigheten att utöva tillsyn över de verksamheter som omfattas av tillsynsansvaret. Länsstyrelsen ansvarar som huvudregel för tillsynen över vattenverksamheter och ska därmed se till att sådana verksamheter inom länet bedrivs på ett sätt som är förenligt med miljöbalkens bestämmelser. Denna tillsyn sker i enlighet med sedan länge beslutade regelverk, och jag förutsätter att Ola Johansson, eller den ledamot som tar emot svaret, och jag är överens om att gällande rätt innebär att om en tillståndspliktig verksamhet bedrivs utan tillstånd är det tillsynsmyndighetens, i detta fall länsstyrelsens, ansvar att se till att rättelse sker.

Energiöverenskommelsen slår fast att Sverige ska ha moderna miljökrav på vattenkraften. Överenskommelsen slår också fast att provningssystemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträlvade miljönyttan. Inom Regeringskansliet pågår för närvarande en process att analysera innebörden av energiöverenskommelsen i förhållande till det sedan tidigare pågående arbetet med utarbetande av förslag till ändrade bestämmelser om vattenverksamheter baserat på Vattenverksamhetsutredningens förslag.

En kommande vattenverksamhetsproposition kommer att innehålla förslag som genomför de ändringar av provningssystemet för vattenkraft som föranleds av energiöverenskommelsen. Jag kan inte föregå den pågående processen eller i dag ge en exakt tidpunkt för när regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan, men min förhoppning är att detta ska kunna ske före sommaren. Jag har inte för avsikt att ta några nya initiativ under tiden som detta arbete pågår.

Jag vill slutligen framhålla att regeringen anser att det är centralt att fortsätta utveckla kunskapsunderlag, metoder och vägledning för god avvägning och ömsesidig hänsyn mellan naturvård, kulturmiljöarbete och energifrågor i arbetet med de regelverk och politiska mål som kopplar samman vattenvårdsåtgärder, kulturmiljöfrågor och energimål. Även konsekvenserna och omfattningen av dessa konflikter behöver belysas och goda exempel på arbete som förenar naturvärden, kulturhistoriska värden och energivärden vid vatten lyftas fram.

Då Ola Johansson, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Annika Qarlsson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 2 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Ola Johansson hälsar och tackar för svaret. Jag tackar också.

Jag vill börja med ett tillägg och förtydligande. När alliansregeringen ökade tillsynen 2012 gjorde man det utifrån att det fanns ett tillkännagivande med de kraven från riksdagen. Man gav också ett tydligt medskick i direktiven: ”En sådan omprövning är en ingripande tvångsåtgärd, men får inte leda till att verksamheten inte längre kan bedrivas eller avsevärt försvåras.” Jag anser att den delen av direktivet inte har följts i det arbete man har gjort runt om i landet.

Jag har följt frågan sedan 2014 och har ännu inte funnit ett politiskt beslut som säger att småskalig vattenkraft ska rivas ut. Man ska uppdatera befintliga verksamheter för att uppfylla och motsvara dagens miljökrav, ja, men med stor aktsamhet, punkt.

Det finns inget stöd i EU för utrivning. När det gäller implementeringen av vattendirektivet kan man konstatera att Sverige i nuläget väljer den hårdaste vägen, hårdare än andra länder. I direktivet finns möjlighet till nyansering av kraven, att göra undantag och att ge det längre tid. Det finns olika paragrafer som ska tillämpas samtidigt, men det görs inte i Sverige.

Det finns också ett tillkännagivande från denna riksdag som efterlyser enklare prövning för småskalig vattenkraft. Det har regeringen ännu inte svarat upp mot. Det finns dessutom en energiöverenskommelse som våra partier har ingått med tydliga skrivningar om att prövningssystemet på ett bättre sätt ska ta hänsyn till olika intressen och ekonomiska konsekvenser när det gäller prövning av småskalig vattenkraft. Det är bra, men det är också oerhört frustrerande.

Samtidigt som allt detta ligger på bordet – att ingen vill riva ut eller stänga ned – finns det många ägare till små vattenverksamheter som sliter sitt hår i förtvivlan. För processerna håller på, fast vi säger att vi inte vill göra det på det viset. Nu har dessutom länsstyrelserna fått utökade resurser och ska öka sin tillsyn. Miljöministern säger att hon inte kan göra något för närvarande, men det är inte sant. Fast det som miljöministern och regeringen gör går i motsatt riktning.

Arbete med den kommande vattenverksamhetspropositionen pågår i Regeringskansliet. Men självklart har det blivit dröjsmål. De som har verksamheter som väntar tillsyn blir nu väldigt oroliga.

I den politiska debatten beskylls än den ena, än den andra för att vara ansvarig. För det läge som råder i dag skulle jag vilja säga att vi är gemensamt ansvariga. Men ett tillfälligt stopp, ett moratorium, när det gäller den tillsyn som föregår aviserade och utlovade lagändringar är det enbart miljöminister Karolina Skog och Stefan Löfvens regering som kan göra något åt. Varför ger man extra resurser för utökad tillsyn och inte ett moratorium – kalla det andrum – för den småskaliga vattenkraften, miljöminister Karolina Skog?

Anf. 3 LARS TYSKLIND (L):

Fru talman! Detta är en diskussion som vi har haft vid många tillfällen under ett antal år. Det kanske är det som är grundproblematiken i det hela. Helt oberoende av energiöverenskommelsen – det får jag väl säga, eftersom Liberalerna står utanför den – tycker vi naturligtvis att all vattenverksamhet ska leva upp till dagens miljöregler. Och över tid ska alla vattenkraftverk vara prövade enligt miljöbalken. Det måste ändå vara någonting som vi kan vara väldigt överens om.

Men det här kräver långsiktighet och att man verkligen kommer igång. Vi upplever nu att detta har hamnat i långbänk. Alliansregeringen gav redan 2012 uppdraget att se över lagstiftningen. Vattenverksamhetsutredningen kom i juni 2014. Redan någon månad senare fick vi en rapport från Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndigheten, där de gemensamt lade fram ett strategiprogram för åtgärder inom vattenverksamheten. Det var ett försök att närma sig detta med miljöfokus. Det handlar väldigt mycket om att göra rätt saker på rätt ställe för att man ska få största miljönytta.

Jag tycker att just det resonemanget är viktigt nu när vi pratar om småskaligt och storskaligt. De processer som nu pågår upplevs som att de kostar stora pengar. Det är många administrativa processer. Från de människor som äger denna småskaliga vattenkraft hör man ofta: Vi är naturligtvis villiga att vidta miljöåtgärder, men nu går faktiskt all kraft och alla ekonomiska resurser till själva processen.

På något vis känns det som att vi har fastnat där och att det nu drar ut på tiden. Det ser jag som det största bekymret.

Det har utlovats en proposition tidigare. Nu förstår jag att energiöverenskommelsen i sig fördröjde detta, även om jag för vår del inte tycker att sambandet är solklart. Vattenverksamhet kopplad till miljönytta är ett problem som fanns förut. Det är gammalt och kräver sin lösning. Det var ingenting som man kom på i energiöverenskommelsen, även om mycket av tänket kring att man måste ha ett flexibelt system där det småskaliga och storskaliga inte absolut ska prövas inom samma ram finns berört där. Det är väl bra att man har kommit så långt.

Men nu måste det vara prioriterat att komma vidare. Även om man kommer fram till att man inte ska ha ett moratorium rullar det, precis som Annika Qarlssoon säger, vidare. Det handlar om nya tillsynsprocesser och allting som kommer igång. Ingen tycker egentligen att det är speciellt bra. Ändå sker det.

Precis som miljöministern säger i sitt svar är det som pågår naturligtvis formellt riktigt. Vi kan inte säga att länsstyrelserna begår något fel, utan de följer den lagstiftning som finns. Men vår uppgift i riksdagen är faktiskt att ändra på lagstiftningen om vi upplever att den inte är ändamålsenlig. Där har regeringen i slutändan ansvaret för att lägga fram förslagen.

Anf. 4 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag måste säga: Äntligen en sansad röst i den här diskussionen! Jag har bland annat diskuterat frågan med landshövdingar. De har ett tydligt medskick till kammaren. Det är att lagar i Sverige stiftas här. Det är riksdagen som fattar beslut. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Ska vi ändra lagen ska det självklart göras här. Det är den process som pågår. Baserat på Vattenverksamhetsutredningen och den energiöverenskommelse som har gjorts arbetar vi nu intensivt. Självklart arbetar vi väldigt intensivt med att formulera en proposition för att kunna komma med den till kammaren före sommaren.

Men detta är – jag tror att jag har sagt det ett tiotal gånger i denna kammare – komplicerade frågor. Man har diskuterat dem i många år utan att landa riktigt rätt. När vi nu gör detta ska vi självklart göra det med noggrannhet och väga in de olika aspekter som finns, så att vi får en proposition som landar rätt, där vi styr mot det som efterfrågas, vilket jag uppfattar att det finns politisk konsensus kring. Det är väl formulerat av Lars Tysklind här. Det handlar om att man vidtar de åtgärder som har stor miljönytta och fokuserar på de delarna och väger samman de småskaliga, de storskaliga och de olika aspekterna.

Men det är oerhört förvånande att få höra att jag skulle göra detta genom att okonstitutionellt gå in och uppmana våra myndigheter att inte följa den lag som riksdagens kammare har stiftat. Skulle jag göra det hoppas jag att någon vettig ledamot genast skulle anmäla mig till konstitutionsutskottet och fråga vad sjutton jag håller på med.

Jag har länge, när jag har försökt förstå frågan, uppfattat det som att det skulle ha handlat om en konflikt inom den tidigare alliansregeringen. Men nu ser jag att det bland annat är Centerpartiet, som under alliansregeringen formulerade extra medel och var tydlig mot länsstyrelserna om att de skulle arbeta mer med just tillsynen, som nu reagerar på resultatet av detsamma. Det är häpnadsväckande.

Men jag är lugn med att vi vet att vi nu har en bred politisk överenskommelse om i vilken riktning vi ska gå. Våra myndigheter har gjort ett gediget arbete för att kunna hamna rätt i prioriteringarna och för att kunna göra de insatser som har miljönytta och fokusera där. Jag uppfattar också att detta har gjort att diskussionerna mellan de olika parterna, exempelvis från NGO-sidan och näringsaktörer, har blivit mer sansade. Man sätter sig ned i olika områden och fokuserar: Vad är viktigt här? Vilken åtgärd ska vi vidta, och vilka kan vi vänta med?

Efter en proposition kan vi säkert landa detta rätt. Men det måste självklart – det är förvånande att jag behöver upprepa det – först göras en lagändring, baserad på den proposition jag ämnar återkomma med.

Anf. 5 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Jag tycker att miljöminister Karolina Skog hukar och gömmer sig lite grann bakom den process som pågår. Om miljöministern inte har förstått vilka konsekvenser detta får för enskilda personer – det gäller de processer som har satts igång samtidigt som det finns en tydlighet gentemot medborgare i Sverige om att ett lagförslag med en annan inriktning är på väg, som kommer att göra skillnad för dessa personer – tror jag att vi skulle behöva ordna några studiebesök som visar vad detta faktiskt innebär och vilka konsekvenser det får.

Vi i Centerpartiet har inte motsatt oss detta, utan vi har tvärtom tyckt att det behövs översyn och tillsyn. Men vi har varit noga med att genomförandet måste ske i dialog men också på ett sätt som inte slår ut dem. Det är alltså genomförandet som vi inte tycker följer de direktiv som fanns när det gäller tillsynen.

Det har pågått politiska processer länge om dessa frågor. Att vi har landat i energiöverenskommelsen är jag oerhört tacksam för. Väldigt mycket kring de här frågorna fick vi i rätt riktning, tycker vi från Centerpartiet. Det finns en förhoppning om att det ska komma ut riktigt bra saker när den väl kommer på plats. Men just nu är det de som driver den småskaliga vattenverksamheten som får ta konsekvenserna av att de politiska processerna har dragit ut på tiden.

Jag säger inte att miljöministern ska bryta mot lagen. Hon ska däremot ge en signal om att det är nya regler på gång och att vi därför avvaktar de processer som annars kommer att sättas igång här och nu. Skicka inte in fler i den kvarn av tillsyn och processer som fått och får mycket kritik, för den bara maler! Sätt det nya regelverket först!

Fru talman! Jag vill lyfta in ytterligare en sak i denna fråga. Det finns detaljer i rättsprocesserna som rör småskalig vattenkraft och som jag ser som oroande. Situationen för ägarna till den småskaliga vattenkraften i dessa rättsprocesser är svag. Vid tillståndsprocesser, som i praktiken drivs som tvåpartsprocesser, ställs höga krav på verksamhetsutövaren att själv ta fram tekniska och miljömässiga underlag och behärska hela processen. På andra sidan, som motpart, finns expertmyndigheter som dessutom är beslutande myndigheter. Det är en unik ordning i ett internationellt perspektiv.

Större aktörer har oftast de resurser som krävs, men det är helt orimligt att förvänta sig att små verksamheter ska kunna bära dessa stora kostnader. De måste ju köpa in all den kunskapen. Det har länge funnits tankar kring en fond som skulle innebära att de små vattenkraftsverksamheterna får

stöd. Centerpartiet skulle gärna se att en sådan fond införs, men den måste givetvis vara på plats innan vi fortsätter med uppgradering av tillstånden.

Kommer det att finnas med en stödfond av det här slaget i den kommande propositionen, och för vilka kommer den i så fall att gälla?

Anf. 6 LARS TYSKLIND (L):

Fru talman! Det ligger väldigt mycket i det Annika Qarlssoen säger om hur man upplever processen och att man känner sig väldigt utlämnad. Det måste vi som lagstiftare ha med oss. Vi som är ute och talar med människor som håller på med dessa processer upplever oerhört tydligt att människor känner sig väldigt hjälplösa.

Problemet är att detta handlar om befintlig verksamhet som har funnits i årtionden – århundraden, höll jag på att säga, men i alla fall kanske uppemot hundra år. De pågående processerna, vill jag vara tydlig med, är egentligen ett bevis på att den lagstiftning vi har inte är ändamålsenlig. Det är inte acceptabelt att enskilda människor ska hamna i den här typen av rättsprocesser, där fokus ganska snabbt flyttas från de miljöåtgärder som människor mycket väl kunde tänka sig att göra till att liksom hamna i ett nej helt och hållet. Det blir oändliga rättsprocesser som alla egentligen förlorar på.

Jag vill därför upprepa att vi måste veta vart vi är på väg. Vi har haft ett läge i Sverige med alla dessa historiska verksamheter som vi naturligtvis kan se saknar tillstånd och som över tid måste kunna prövas enligt miljöbalken. Men låt oss då lägga fokus på att få fram den här processen! Nu säger miljöministern här att vi förhoppningsvis kan ha en proposition före sommaren. Det hoppas jag verkligen i och med att vi hade hoppats på det redan till i september, vilket det funnits en angivelse om.

Det som pågår nu känns inte alls acceptabelt, och jag har en känsla av att även tillsynsmyndigheten tycker att det är en ganska jobbig sits. Man vet att det kommer en ny lagstiftning som förhoppningsvis är bättre, men ändå måste man hålla på och jobba med den gamla.

Anf. 7 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Annika Qarlssoen sätter väldigt tydligt och väl fokus på det som behöver hända nu, men det blir också väldigt tydligt att det hon föreslår är en tulipanaros och någonting som inte är möjligt.

En del av det arbete som behöver göras under våren är att se till att den fondlösning som vi är överens om i energiöverenskommelsen kommer på plats. Det pågår ett arbete inom branschen för att ta fram ett förslag om en sådan fond i enlighet med vad som står i energiöverenskommelsen. Vi följer det arbetet med stort intresse, och vi måste ju, precis som ni sagt, matcha propositionen med det arbetet. Att springa fram för fort, innan branschens arbete hade kunnat avslutas, skulle ha varit ett stort misstag som kanske hade fått hela förslaget att halta betänkligt.

Om vi kräver mycket av en ny lagstiftning och förväntar oss att finansiering ska hänga med krävs några månaders beredning. Det är inte lång tid. Länsstyrelserna och alla andra har nu fått det tydliga beskedet att det kommer förslag på ny lagstiftning på plats. Vi måste självklart fokusera på att det blir riktigt, riktigt bra, och det är självklart och uppenbart en nyckel för framtiden att det i den helheten också finns finansieringslösningar. Som jag upprepat tidigare är det ett arbete som fokuserar på det som har

stor miljönytta, eftersom vi ju har problem i våra vattendrag och det är relevant att fortsätta.

Jag uppfattar också att vi är överens om att eftersträva att de verksamheter som är tillståndspliktiga och enligt miljöbalken har varit så under lång tid alla ska ha erforderliga tillstånd. Det är en grundläggande princip, men när vi arbetar ska vi fokusera på de åtgärder som har relevant miljönytta och väga dem samman med andra. Där är länsstyrelserna alldeles utmärkta eftersom de också har ansvar för kulturmiljöfrågor och strategiska utvecklingsfrågor i regionerna. Jag uppfattar inte att det finns några andra förslag än att det även i fortsättningen ska vara länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet i dessa frågor.

Anf. 8 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Runt om i Europa utvecklar man den småskaliga vattenkraften. I Sverige finns bara ett fåtal som satsat rejält, till exempel Ålem Energi i Blomstermåla. De som väljer att modernisera gör det oftast i väldigt liten skala.

Det finns företag i Sverige som utvecklar och levererar kontrollutrustning för upprustning av äldre vattenkraftverk. Det finns en stor utvecklingspotential. Men med den stora osäkerhet som har rått under många år angående vad som ska gälla är det väldigt få som ens vågar tänka tanken att investera i modernare utrustning.

Om man i stället skulle ge nuvarande ägare av småskalig vattenkraft andrum tills nya regler är på plats, ett regelverk som fokuserar på miljöförbättringar med en fond som kan stödja de små aktörerna, tydliga direktiv som anger att nästa steg ska göras i dialog och en mer rättssäker process med mer lika förutsättningar för liten som för stor – då och så skulle miljön, människor och tilltron till myndigheter vinna.

Det finns fortfarande ett antal frågor som hänger kvar. När det gäller implementering av ramdirektivet för vatten finns det kritik mot att man inför det ensidigt och inte använder de mjuka delar som också går att använda för att göra det här på ett bra sätt. Det kan till exempel handla om kraftigt modifierade vatten, vilket man av någon underlig anledning bara har använt kopplat till de stora vattenkraftverken i Sverige.

Man kan också fundera på regeringens signal i att ge resurser till utökad tillsyn innan det nya regelverket finns på plats. Jag kan hålla med om att det finns stor oro ute i landet över just den delen.

Vilka kommer fonden att omfatta? Kommer den att omfatta även dem som redan i dag finns in i processerna, eller är det bara de som kommer in efter att den nya lagen börjar gälla?

Anf. 9 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Angående fonden upprepar jag att det pågår ett arbete i branschen. Jag tycker att det är väldigt bra att de är tydliga i att verkligen ta sig an den här uppgiften. Skulle jag då som miljöminister mitt i den processen stå här och diktera villkoren vore det väldigt respektlöst mot det arbetet. Vi följer det arbete som branschen nu gör med att utarbeta en fond mycket nära och ser till att det tidsmässigt kommer att stämma med den proposition vi kommer att lägga fram.

Prot. 2016/17:61

26 januari

Svar på interpellation

Det finns en otålighet här i kammaren. På ett sätt kan jag förstå den, baserat på att vi alla vet att det finns en oro ute i landet. Men vi som finns här måste ju veta hur man gör saker i ordning och reda och vad som ska komma före det andra. Vi fokuserar nu på att få fram en bra proposition och tidsmässigt lägga detta samtidigt som det kommer att finnas en fondlösning klar så att vi får en helhet. Att gå förbi de lagar och regler som gäller om vem som har tillstånd och hur tillsyn bedrivs i det här landet vore principiellt felaktigt. Det är inte rätt väg för att komma till en bra slutprodukt i en viktig men också komplicerad och segdragen politisk fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.28 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 6 Frågestund

Anf. 10 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Isabella Lövin, statsrådet Ibrahim Baylan, miljöminister Karolina Skog och statsrådet Anna Ekström.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Isabella Lövin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Miljökonsekvenserna av gruvbrytning

Anf. 11 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Jag vill vända mig till Karolina Skog, vår miljöminister. Frågan gäller hur miljöministern ser på brytning av mineraler i alunskiffer.

Jag ställer frågan med anledning av att det i jämtländska Storsjöbygden under flera år har prospekterats väldigt intensivt efter uran. Nu har det dock skett en förändring. Inriktningen är inte längre uran, utan vanadin. Jag tror att anledningen är dels den starka lokala opinionen, dels att de berörda kommunerna har aviserat att det kommunala vetot skulle nyttjas vid en eventuell brytning.

Många i miljörörelsen tror att det här är en skenmanöver för att slippa det kommunala vetot. Hur som helst är det väldigt oroande. Miljökonsekvenserna är desamma, och det är en gammal fin kulturbygd vi pratar om.

Anf. 12 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag vill inleda med att kommentera den näraliggande frågan om brytning av uran. Regeringen har tagit ställning. Vi anser inte att detta ska äga rum i Sverige.

Jag kan som miljöminister däremot inte kommentera enskilda brytningar. Det fattas beslut i laga ordning av Bergsstaten. Jag kan inte kommentera enskilda ärenden på det sättet.

Det finns ett antal frågor som vi behöver utreda vad gäller gruvbrytning i Sverige. Vissa frågor bereds nu inom Regeringskansliet. Det är väldigt viktigt att vi kombinerar möjligheten till en aktiv och lönsam gruvnäring i Sverige med starka miljöhänsyn.

Anf. 13 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Jag ställde frågan generellt just därför att jag är väl medveten om att statsrådet varken har möjlighet eller sakkunskap att gå in i en specifik fråga. I det här fallet *exemplifierade* jag med jämtländska Storsjöbygden.

Det allvarliga är att det är annat ljud i skällan nu. Tidigare pratade propektörerna och de presumtiva exploatörerna om uran. Nu är det vanadin. Hur ser statsrådet på den frågeställningen?

Anf. 14 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Man måste utgå från att de uppgifter som en näringsidkare lämnar till Bergsstaten vid ansökan om gruvtillstånd är korrekta. Misstankar om att det egentligen handlar om andra verksamheter kan inte vara utgångspunkten. Självklart utgår vi från att den information som lämnas är korrekt och att de beslut som tas följer lagstiftningen.

Utökning av antalet idrottstimmar

Anf. 15 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Anna Ekström.

I dagarna kunde vi läsa att minister Gabriel Wikström inte avser att göra det som en majoritet av riksdagen vill, nämligen att utöka antalet idrottstimmar från 500 till 600. För mig som idrottslärare och gymnastiktränare sedan 25 år tillbaka är det här som ett slag i ansiktet.

Jag roade mig med att gå in och titta på minister Gabriels cv. Han har faktiskt arbetat några timmar som timvikarie år 2005 i en centralskola i Skinnskatteberg. Det är alltså verkligen en gigant bland giganterna som uttalar sig i frågan.

Men all forskning visar att barn som rör sig mår bättre. Vi kan ta Bunkeflomodellen med Ingegerd Ericsson som ett exempel. Där bjöd man in lokala idrottsföreningar och fick då också avlastning för lärarkollegiet. Av de berörda eleverna var det 96 procent som klarade sin gymnasiebehörighet. Normalt är det 85 procent.

Jag förstår att statsrådet inte kan tala illa om en kollega, men instämmer hon verkligen i Gabriels analys?

Anf. 16 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tackar så mycket för frågan. Vi är nog alla överens om att rörelse är en väldigt viktig sak. Rörelse ska också vara en naturlig del av skoldagen.

Hur ser vi då till att barn och elever rör sig mycket i skolan? Dels sker det genom undervisning i ämnet idrott och hälsa, dels sker det genom andra typer av fysisk aktivitet och motorisk träning.

En viktig åtgärd för att främja elevers lärande är att eleverna ges möjlighet till daglig fysisk aktivitet. För att betona detta anges det i läroplanen Lgr 11 under avsnittet om skolans värdegrund att ”skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen”. Skälet till att det står så i läroplanen är att rörelse ska vara en naturlig del av skoldagen och att rörelse kan ske inom ramen för ämnet idrott och hälsa men också inom ramen för mycket annan undervisning och många andra aktiviteter inom skolans utbildning.

Anf. 17 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Herr talman! Vi är överens i grundfrågan. Vi vet om att dålig motorik oftast leder till dåligt självförtroende, dålig motivation och dålig koncentration. Framför allt blir kanske de barn som har läs- och skrivsvårigheter extra drabbade av detta. Kortfattat kan man säga att barn som mår bra presterar bra.

Man har gjort en liten undersökning och kommit fram till att det är en samhällsvinst vi pratar om. Vad gäller Bunkeflomodellsbarnen blev resultatet 38 000 kronor per elev. Det är pengar som jag tror att vi kan använda på ett bättre sätt, om inte statsrådet tycker något annat.

Anf. 18 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Som jag sa är det redan nu stadgat i läroplanen att skolan ska sträva efter att barn och elever ska få daglig fysisk aktivitet. Regeringen har också gett Skolverket i uppdrag att se över behovet av mer rörelse under skoldagen. Detta arbete ska bygga på forskning och beprövad erfarenhet samt den kunskap som finns inom myndigheter och organisationer.

Vi är helt överens om att daglig fysisk aktivitet är något väldigt viktigt. Regeringen kommer att bevaka den här frågan väldigt noga.

Yrkesutbildningar för vuxna

Anf. 19 LENA EMILSSON (S):

Herr talman! Jag riktar min fråga till statsrådet Anna Ekström.

Fler och fler människor behöver yrkesutbildning i vuxen ålder. Men i dag ska yrkesvalet göras redan i 14-årsåldern, när man väljer till gymnasiet. Många väljer bort yrkesutbildningar till förmån för teoretiska utbildningar. Senare i livet kommer man på att man vill utbilda sig till ett yrke. Hur avser statsrådet att arbeta med att ge fler möjligheter till yrkesutbildning för vuxna?

Anf. 20 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tackar Lena Emilsson för frågan, som är väldigt viktig. I det samhälle vi lever i har vi, precis som Lena Emilsson säger, ett stort problem med att många barn och ungdomar får en dålig start i sitt arbetsliv genom att de går ut gymnasieskolan utan fullständiga betyg eller går ut gymnasieskolan med en utbildning som inte leder dem dit de hade tänkt sig.

För att säkerställa att det finns ett livslångt lärande och stora möjligheter att utbilda sig hela livet har regeringen beslutat att inrätta något som kallas för regionalt yrkesvux. Regionalt yrkesvux finns i förra årets budgetproposition, är beslutat av riksdagen och kommer att innebära att det finns goda möjligheter för många unga och äldre människor att inom ramen för vuxenutbildningen skaffa sig sammanhållna utbildningar som leder mot yrken. Genom ett gott samarbete med det regionala näringslivet är vår övertygelse att det här kommer att leda till goda möjligheter för många unga människor och äldre.

Anf. 21 LENA EMILSSON (S):

Herr talman! SCB beskriver att det år 2025 kommer att saknas 34 000 gymnasieutbildade inom teknik och tillverkning och 74 000 inom vård och omsorg.

Vore det då inte bra ur arbetsmarknadsperspektiv att göra block med yrkeskunskaper och ge det som vuxenutbildning?

Anf. 22 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Det är precis som Lena Emilsson säger: Samtidigt som arbetsmarknaden skriker efter yrkesutbildade inom de här branscherna har vi stora rekryteringsproblem till de utbildningar som leder till just dessa yrken.

Av det skälet är det viktigt att vi inom vuxenutbildningen säkerställer att det finns goda möjligheter hela livet att skaffa sig ett yrke. De möjligheterna kommer att öka dramatiskt med de förändringar som har gjorts med anledning av årets budgetproposition och med ordentliga förstärkningar på studiestödssidan.

Stöd till organisationer som arbetar för att värna aborträtten

Anf. 23 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman och biståndsmminister Isabella Lövin! I lördags samlades miljontals människor världen över för att marschera för kvinnors rättigheter i Women's March. Jag hoppas att detta är början på en enorm global rörelse för kvinnors rättigheter.

Men anledningen till att det här drogs igång är mindre rolig. Det har att göra med att Trump har tagit makten och att han har deklarerat att han går emot kvinnors och barns rättigheter. Bland annat går han emot rätten till abort och vill nu dra ned på de pengar som ska gå till internationella organisationer för att stödja rätten till abort.

Min fråga till Isabella Lövin är: Vad kommer du att göra för att stötta organisationerna i denna svåra tid?

Anf. 24 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Det är riktigt. USA har under president Obamas tid varit en mycket stor givare till organisationer som stöder kvinnors rätt till information om sexuell och reproduktiv hälsa och rätten till abort. Detta är någonting som har hjälpt till att minska mödradödligheten och barnadödligheten i utvecklingsländer på ett mycket positivt sätt under den här tiden. Det är absolut ett hot mot kvinnor att USA drar sig tillbaka.

Sverige och jag har tagit initiativ till flera saker: Vi ska ta kontakt med vårt riksdagsnätverk. Vi ska ta kontakt med likasinnade inom EU-kretsen. Vi ska också ta kontakt med likasinnade länder i världen för att vi tillsammans ska kunna gå till organisationer och lugna dem och säga att vi fortsatt kommer att stödja verksamheten, för den är livsavgörande för kvinnor och för utvecklingen i världen.

Anf. 25 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman! Det var mycket bra. Jag har en fråga till. Jag har hört att Nederländerna har tagit initiativ till att starta en Trust Fund som en motreaktion på det USA nu gör.

Ligger det i Sveriges intresse att delta i arbetet, och har ni haft kontakt med holländarna om detta?

Anf. 26 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Vi har redan kontakt med Nederländerna om initiativet. Det är också viktigt att vi nu behåller kallsinnet och verkligen analyserar situationen. Var kan vi göra bäst nytta – genom att stötta de organisationer som utför arbetet eller genom att starta nya fonder?

Det viktiga är att vi för progressiva länder och som står upp för kvinnors rättigheter och rätten till abort inte nu på något sätt kompromissar med det och att organisationerna får finansiering.

Strandskyddet

Anf. 27 MATS GREEN (M):

Herr talman! Avsaknad av regeringsförslag i bostadskrisen slår hårt inte bara mot de delar av Sverige som har stark inflyttning, det vill säga våra storstäder. Det slår hårt även mot de delar av Sverige, exempelvis mitt hemlän Jönköpings län, som har det största behovet inte bara när det gäller nya invånare utan också för att behålla de befintliga.

Det handlar om överlevnad för Sveriges landsbygder och glesbygder. Vi som bor där vet att man framför allt kan konkurrera med ett attraktivt boende i förhållande till storstadens utbud. I denna fråga är ett förändrat och uppluckrat strandskydd avgörande för Sveriges kommuner och lands-ting, vilket Landsbygdskommittén nu konstaterar.

Jag skulle vilja fråga miljöminister Karolina Skog: När avser regeringen att överge sin tidigare mycket passiva inställning och börja förändringen av strandskyddet för att möjliggöra boende i Sveriges landsbygder, glesbygder och skärgårdar?

Anf. 28 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! När vi talar om bostadsfrågan är det värt att alltid komma ihåg att det initiativ som regeringen tog, och som var det viktigaste, var att bjuda in till breda partipolitiska diskussioner om detta, bland annat för att kunna diskutera strandskyddet. Oppositionen var inte med på det, och jag beklagar verkligen att detta inte gick att få till stånd.

Det har självklart inte gjorts att vi från regeringens sida är passiva, utan vi har presenterat 22 punkter som vi kommer att gå fram med. En av dem är att se över LIS-systemet, som vi får konstatera inte har lyckats. Det når inte de intentioner som låg bakom systemet. Det handlar om att möjliggöra ökat bostadsbyggande, framför allt i landsbygden.

Anf. 29 MATS GREEN (M):

Herr talman! Det är anmärkningsvärt att i den värsta bostadskrisen på 50 år har ingen regering sedan 1970-talet levererat så få förslag för att öka möjligheterna till boende och bostadsbyggandet i Sverige som den nuvarande.

De minimala förändringar som Karolina Skog presenterar vad gäller LIS-områden kommer enligt alla experter att ha en marginell påverkan på bostadsbyggandet i Sverige. Det krävs större och mer genomgripande förändringar. När ska regeringen leverera dem?

Anf. 30 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Vi kan vara överens om en sak: Förändringen av strandskyddet är inte det som i stor utsträckning kommer att avgöra hur bostadsbyggandet sker i Sverige. Men vi kan konstatera att bostadsbyggandet aldrig har varit så högt som det är nu och att vi har en regering som levererar en lång rad tydliga förslag, bland annat på områden där tidigare regeringar har misslyckats. Jag tänker exempelvis på bubblor.

När det gäller strandskyddet ska vi börja där problemen är som störst så att vi gör verklig nytta. Det innebär att var och en fokuserar på LIS-områdena.

Anslaget till polisen

Anf. 31 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Jag lyssnade på *Ekots lördagsintervju* med statsrådet Baylan i lördags. En av de viktigaste punkter som programmet handlade om var de frågor jag jobbar mycket med, nämligen brottsligheten och att bekämpa den. Det ligger högst upp på den lista över saker som Ibrahim Baylan ska samordna i den kommande delegationen men också i regeringen i det uppdrag han har som minister med ansvar för segregerade områden.

Ett uttalande som jag reagerade på var att regeringen har ökat stödet till polisen med 2 miljarder kronor. Eftersom jag sitter i justitieutskottet tittade jag i budgeten och såg att huvuddelen av dessa resurser ligger 2019 och 2020.

Jag har just varit i Malmö, där polisen lever under besparingshot, och träffat polischefen. Vad säger Ibrahim Baylan till polisen när de hamnar i denna situation?

Anf. 32 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Att situationen är allvarlig i många delar av landet kan vi nog vara överens om. Lika överens måste vi vara om att detta inte är acceptabelt och att samhället måste vara tydligt med det.

Roger Haddad frågar vad vi säger. Det viktigaste är kanske inte vad vi säger utan vad vi faktiskt gör. Denna regering har stärkt stödet till polisen i varenda budget vi har lagt fram. Så är det. Det har vi gjort just därför att vi vill stärka Polismyndigheten, och vi vill att det ska vara tydligt att polisen ska vara ute där det sker flest brott. Det är det ena.

Det andra är att vi förändrar lagar i snabb takt för att tydligt markera att detta inte är acceptabelt.

Så visst kan man prata, särskilt om man är i opposition. Men om man jämför de två år som denna regering har suttit med de åtta år som Roger Haddads parti satt i regeringsställning ser man att det händer betydligt mer nu än vad det gjorde då.

Anf. 33 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Tack så mycket, statsrådet! Regeringen kommer aldrig att komma upp till de nivåer vi lägger och kommer att lägga på polisen. Ni lägger 100 miljoner i år, och vi lägger 975 miljoner.

Jag tycker att det är felaktigt att i *Ekots lördagsintervju* säga att ni har lagt 2 miljarder när ni lägger 100 miljoner. Era miljarder kommer senare under mandatperioden. Det refererades till rikspolischefen i intervjun, och han sa: De pratar ofta om det här, men jag ser det inte och jag upplever det inte! Det handlade alltså om satsningar.

Attackerna mot blåljuspersonal ska utredas i tre år. Vad säger du till de poliser och den ambulanspersonal som utsätts för brott?

Anf. 34 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! De här resurserna finns i den budget som riksdagen precis har klubbat och därmed också ställt sig bakom. Det som rikspolischefen efterlyste var sociala insatser, och jag håller med rikspolischefen. Det har under alldeles för lång tid varit mycket snack. Inte minst i den förra regeringen talade man om insatser, och där hade Roger Haddads parti ansvaret för de här frågorna under åtta år. Den enda insats som har fastnat i mitt minne var att man flyttade ut kontoret till Rinkeby under en vecka.

Lärare i nationella minoritetsspråk

Anf. 35 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Anna Ekström.

Hur tänker regeringen göra för att försäkra sig om att det finns lärare i nationella minoritetsspråk i framtiden? Gymnasieelever får meritpoäng som uppmuntran för att läsa moderna språk, matematik och engelska, men vill man läsa ett modersmål får man inga sådana poäng. Alldeles för få elever får möjlighet att läsa samiska eller något av de andra nationella minoritetsspråken trots att behovet är stort nu och kommer att vara det i framtiden.

Behöriga lärare i modersmål har heller inte behörighet att undervisa i moderna språk, och det är svårt i dag för lärare i modersmål att komplettera för att få gymnasiebehörighet på samma sätt som lärare i moderna språk kan göra. Det borde inte vara någon skillnad mellan modersmållärare och lärare i moderna språk, utan samtliga borde ha gymnasiebehörighet.

Min fråga är: Hur tänker regeringen göra för att försäkra sig om detta?

Anf. 36 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Eva Lohman, för frågan! Frågan avser lärare i nationella minoritetsspråk men skulle kunna avse en mycket större grupp än så. Vi har i Sverige ett mycket stort problem med att vi har för få behöriga lärare i många ämnen. Det är ett problem som är gemensamt för i princip alla årskurser, och det är en fråga som står mycket högt upp på både regeringens och riksdagens dagordning.

Eva Lohman lyfter i sin frågeställning fram vilken betydelse det kan ha att en del moderna språk ger extra behörighetspoäng. Det är alldeles riktigt. Den förra regeringens beslut att ändra mycket på reglerna för behörighet till högskolan har påverkat hur elever i gymnasieskolan och grundskolan har valt språk. Den frågan är just nu föremål för en utredning som ligger under Helene Hellmark Knutsson, och vi ser verkligen fram emot att den utredningen kommer fram till ett bra svar.

Anf. 37 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Det är ju inte de nationella minoriteterna som ska ha ansvar för att det finns kompetent personal och kompetenta lärare i kommuner, landsting, regioner och stat i dag och i framtiden, utan det är statens ansvar. Jag kan också tillägga att det finns ett stort intresse bland modersmållärare att komplettera sin utbildning till gymnasielärarnivå.

Har regeringen för avsikt att se över högskoleförordningen för att införa meritpoäng i de nationella minoritetsspråken?

Anf. 38 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Som jag sa är frågan om meritpoäng just nu föremål för en utredning som ligger under Helene Hellmark Knutsson.

Jag vill vidga svaret till att avse hela skolan. Det stora problemet vi har med rekrytering av studenter till lärarutbildningen hänger förstås ihop med läraryrkets status och hur attraktivt läraryrket uppfattas vara. Här har regeringen stora insatser med lärarlönelyft och annat, och förhoppningsvis har de en god effekt på den framtida rekryteringen. Ska läraryrket vara ett framtidsyrke måste det också vara attraktivt.

Integrationsinsatser i utsatta områden

Anf. 39 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Ibrahim Baylan.

Många är rädda och upplever vissa av våra storstäders förorter som laglöst land. Tilltron till samhällskontraktet och det allmänna rasar. Jag menar att rädda människor inte agerar solidariskt och med allas bästa för ögonen.

Socialdemokraterna har inte velat ha någon integrationsminister för att mandat och resurser ska ligga utspridda på alla ministrar. Statsrådet är nu satt att från Statsrådsberedningen samordna olika insatser för att åter skapa ordning och reda, trygghet och stabilitet i de förorter där bilarna brinner. Det är väsentligt att tilltron till myndigheterna återupprättas.

Hur tänker statsrådet kring detta?

Anf. 40 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, ledamoten, för en mycket viktig fråga! Det är sant att det är ett ansvar såväl för regeringen i sin helhet som för kommunerna gemensamt. Jag tror att det här måste vila på två ben. Det ena benet är brott och straff. Närvarande poliser behövs, och där satsar, som ledamoten vet, regeringen på att ha en ökad polisiär närvaro. Tydligare lagstiftning behövs också. Det måste bli betydligt snabbare påföljder, och det måste, när det handlar om grova vapenbrott, gå mycket snabbare och man ska dessutom inte komma ut så snabbt.

Det andra benet är det sociala. Ska vi hamna i ett läge där vi bryter den här utvecklingen räcker det inte bara med de polisiära åtgärderna, utan då måste vi också se till att kapa inflödet i den här kriminella verksamheten. Det är precis det som är fokus för hela regeringens arbete.

Anf. 41 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! Delaktighet och engagemang måste vara ledord för återgången till en vardag i de utsatta förorterna. Samtidigt måste det stå klart vad som kan accepteras i Sverige. En förlegad mansroll, hederskultur och stenkastning mot utryckningsfordon måste upphöra. Det måste vara ordning och reda.

Jag tänker att studieförbunden, Föreningssverige och hela civilsamhället har en oerhört stor roll att spela. Vilka initiativ förordar statsrådet när det gäller inkludering via till exempel folkbildning och studieförbunden?

Anf. 42 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag tror i grunden att om vi ska lyckas med det här långsiktiga arbetet – det kommer tyvärr att ta tid, för vi har haft en utveckling som under en längre tid gått åt fel håll med ökade klyftor och dessutom en politik som under ett decennium också har ökat klyftorna – krävs det att vi tillsammans med det civila samhället, alltså studieförbunden, kommunerna och statens olika myndigheter, gör gemensamma insatser. Jag är övertygad om att det går, men det kräver att vi gör detta gemensamt och att vi fokuserar. Det är därför regeringen gör det samfällt.

Exporten av krigsmateriel till diktaturer

Anf. 43 SOFIA DAMM (KD):

Herr talman! Alliansregeringen tillsatte en parlamentarisk utredning i syfte att skärpa exportkontrollen av krigsmateriel till diktaturer. Arbetet pågick under tre år, och i juni 2015 lade utredningen fram förslag på lagstiftning som skulle träda i kraft i april 2016.

Förslaget har dragits i långbänk i Regeringskansliet samtidigt som nya ansträngningar har gjorts för att öka exporten till diktaturer, senast genom statsminister Löfvens resa med en delegation, bestående av bland annat företrädare för vapenindustrin, till Saudiarabien. Att regeringen samtidigt också tycks storsatsa i Duterte's Filippinerna väcker ytterligare frågor kring var regeringen står.

Det finns en stor oro hos oss kristdemokrater men också hos många civilsamhällsorganisationer som är engagerade i frågan. Kommer regeringen att lägga ett förslag i linje med politiken för global utveckling som därmed på allvar skärper vapenexportkontrollen? Min fråga går till Isabella Lövin.

Anf. 44 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Sofia Damm, för frågan!

Jag vill börja med att invända mot beskrivningen att regeringen vill sälja vapen till Saudiarabien genom en handelsdelegation. Det var en delegation som hade för avsikt att främja fredlig handel och ingenting annat.

När det handlar om att skärpa demokratikriteriet för vapenexport har vi en parlamentarisk delegation som har tittat mycket noga på den frågan, och regeringen kommer att lägga fram en ny lagstiftning senare i vår med avsikt att tydliggöra demokratikriteriet som är helt i linje med politiken för global utveckling. Jag vill också betona vikten av att vi har den myndighet som avgör fallen när det gäller export och huruvida det ska vara möjligt att exportera eller inte.

Anf. 45 SOFIA DAMM (KD):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, statsrådet! Det är positivt att regeringen har för avsikt att presentera ett förslag som skulle innebära att ett demokratikriterium tydliggörs. Frågan är om det är ett verkligt demokratikriterium som regeringen kommer att presentera i sitt förslag. Eller är regeringens tanke att andra skäl, till exempel ekonomiska, kommer att väga tyngre än respekten för människovärdet och demokrati i utvecklingsländer?

Anf. 46 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Det är en prioritet för den här regeringen med mänskliga rättigheter och demokrati. Det genomsyrar också regeringens näringspolitik. Som ett av de första länderna i världen har Sverige en strategi, som näringsministern har lagt fram, för hur vi ska följa FN:s riktlinjer för mänskliga rättigheter i affärer.

När det gäller vapenexporten är den en grundligt utredd fråga som vi kommer att gå vidare med.

Försvarets övningsverksamhet vid Vättern

Anf. 47 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag har en fråga till miljöminister Karolina Skog.

Sjön Vättern är helt unik. Det är en av Sveriges största sjöar. Det är också norra Europas största dricksvattentäkt som försörjer nästan en halv miljon människor med dricksvatten.

Här vill nu Försvarsmakten kraftigt utöka sina verksamheter. Man vill kunna skjuta 69 000 skott. Varje år ska man avfyra 150 raketer, och man vill utföra 10 000 flygningar årligen.

Karolina Skog, den här frågan har landat på ditt bord. Strax före jul fattade du beslut om att Försvarsmakten inte ska behöva beskriva alternativa platser och metoder. Man behöver inte heller ha någon nollvision, det vill säga att man inte ska ha några verksamheter alls.

Varför ska Försvarsmakten inte behöva göra några alternativa beskrivningar?

Anf. 48 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Tack, Jens Holm, för att du tar upp den här väldigt viktiga frågan och ger mig en möjlighet att försöka förtydliga det arbete som görs med tillståndsprocesser för Försvarsmaktens verksamheter i närheten av Vättern.

Det finns en rad olika tillstånd varav några har avgjorts och några är på gång. Det är väldigt viktigt att slå fast att ärendena bereds separat och behandlas var för sig.

Precis före jul gjorde vi *ett* avslut. Det handlade om flygningen och specifikt om att lagstiftningen inkluderar en miljö kvalitetsbeskrivning. Det finns möjligheter till undantag. Man behöver inte alltid beskriva ett nollalternativ där det inte är relevant, om det bara blir ett papper som hamnar i en pärm. Det var det beslut som vi fattade före jul.

Alla andra tillståndsfrågor är under beredning. Men man ska inte göra någon sammankoppling. Det är viktigt att veta att tillståndsfrågorna bereds var och en för sig.

Anf. 49 JENS HOLM (V):

Herr talman! Då måste jag få fråga miljöministern: Anser inte miljöministern att ifall Försvarsmakten femdubblar i detta viktiga område – från 2 000 till 10 000 flygningar per år – ska Försvarsmakten då inte åläggas att göra en beskrivning av ett alternativ, av alternativa platser och metoder? Man ska kanske ligga kvar på antalet flygningar som man gör i dag, eller också ska man inte göra några flygningar alls.

Borde inte försvaret ha ansvaret att kunna presentera alternativ?

Anf. 50 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Det beslut som vi fattade före våren innebar att vi överlämnade tillståndsprövningen till den tillståndsmyndighet som har hand om dessa frågor. Vi prövade bara frågan ifall miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en alternativ plats och gjorde bedömningen att det inte var aktuellt för försvaret. Det finns inga andra platser i Sverige där försvaret skulle kunna bedriva den här verksamheten, och det skulle inte göra miljökonsekvensbeskrivningen bättre. Men resten av tillståndsfrågorna hanteras i sin helhet av ansvarig myndighet.

Anf. 51 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Speciellt från den socialdemokratiska sidan talas det i debatterna ofta om den svenska modellen – modellen i ental.

I en debattartikel som har publicerats i ett antal tidningar runt om i Sverige, bland annat i Dalarnas Tidningar i min hemtrakt, skriver statsrådet Ekström om den svenska modellen i skolan. Vad är det? Menar statsrådet att det bara finns en modell?

Vidare beskrivs i artikeln att det breder ut sig en ojämlikhet i den svenska skolan och att detta är det fria skolvalets och friskolereformens fel. Borde man inte uppmuntra till en mångfald av olika modeller i skolan? När friskolereformen infördes var ju tanken att låta olika pedagogiska inriktningar hjälpa eleverna i deras inläring. Efter många år i skolan är min uppfattning att elever lär sig på olika vis.

Vill statsrådet strypa mångfalden i skolan till att vara just *en* modell?

Anf. 52 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack så mycket för frågan!

Vi har i Sverige ett ganska unikt skolsystem som inte har följts av särskilt många länder. Det skolsystemet innefattar det som vi kallar ett fritt skolval, en väldigt fri etableringsrätt för fristående skolor, en skolpeng med ett utplägg och ett uttag av vinster som vi inte ser i andra länder.

Önskemålet och ambitionen när det här systemet infördes på 90-talet var ju att det skulle leda till en större likvärdighet och höjda kunskapsresultat i den svenska skolan. Nu, 25–30 senare, ser vi att de svenska skolresultaten har sjunkit på ett sätt som saknar motstycke, med undantag för den glädjande uppgång som vi såg i PISA, i Timss och Timss Advanced alldeles nyligen. Vi ser också att likvärdigheten har försämrats dramatiskt. Systemet har inte levererat.

Anf. 53 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet!

Det finns många faktorer som har gjort att den svenska skolan har gått utför. Jag har varit med ganska många år – ända sedan 60-talet – i den svenska skolan och har sett hur skolresultaten har sjunkit. Jag tror inte riktigt på att det är detta som är fallet.

Tittar man på det fria skolvalet visar det sig att det är många pedagoger som söker och får tillstånd till etablering av fria skolor utifrån en pedagogisk bakgrund. Är det detta som statsrådet vill strypa?

Anf. 54 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag vill se en ordentlig mångfald i den svenska skolan. Ett stort problem som vi har sett under de senaste åren är att förekomsten av ideellt drivna friskolor som har en pedagogisk idé som grund har minskat. Utvecklingen här har snarare stått stilla jämfört med andra nordiska länder.

Vi har ett stort gemensamt ansvar för att säkerställa att den svenska skolan blir en jämlik kunskapskola. Höjda kunskapsresultat är viktigt, men de ska komma alla elever till del.

Kemikaliepolitiken och ett centrum för substitution

Anf. 55 SARA KARLSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till miljöminister Karolina Skog.

Kemikaliepolitik och förekomsten av farliga ämnen är frågor som har varit aktuella under en rad år och som engagerar och oroar många. Det är en viktig politisk uppgift att se till att vi är försiktiga med vilka ämnen som sprids bland människor och i vår miljö.

Något av det viktigaste som vi har i kemikaliepolitiken är att bevaka att farliga ämnen i produkter och varor byts ut när det finns lika bra ämnen som är mindre skadliga, den så kallade substitutionsprincipen. Det är därför väldigt glädjande att regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska se på förutsättningarna för att inrätta ett centrum för substitution i Sverige.

Utan att föregripa utredningen vill jag fråga miljöministern vad hon ser för fördelar med ett sådant centrum och vad hon tror att det kan åstadkomma.

Anf. 56 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Tack för frågan!

Frågan om farliga kemikalier i de produkter som vi har i våra hem engagerar väldigt många medborgare och också många inom näringslivet. Kemikaliepolitiken innehåller olika delar. Vi är väldigt pådrivande från svensk sida när det gäller lagstiftning och ekonomiska styrmedel.

Det är också viktigt att arbeta tillsammans med näringslivet för att hitta bättre alternativ. Det är här som detta centrum kommer in.

Det är i dag svårt, inte minst för mindre och medelstora företag, att hitta de bästa tekniska lösningarna. Det kräver expertis på mycket hög nivå. Ett centrum kan jobba tillsammans med de företag som vill hitta bästa möjliga lösningar för sina produkter så att produkterna blir säkra.

Asylmottagandet och bostadsbristen

Anf. 57 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Isabella Lövin.

Det råder i dag stor bostadsbrist. Boverket rapporterade 2011 att trångboddheten ökar och att tre av fem svenskar bor i kommuner där det är ont om bostäder.

Bostadsbristen, som främst drabbar unga, gamla och barnfamiljer, är dessutom direkt alarmerande i många delar av landet. Nyligen rapporterade till exempel SVT om att boende på ett äldreboende i Värmdö tvingades att bo i containrar.

Samtidigt har Sverige tagit emot hundratusentals asylsökande under de senaste årtiondena. Vi kan i dag se hur kommuner ger så kallade nyanlända förtur i bostadsköer. Man erbjuder dem hus, bostadsrätter eller dyra hotellrum, samtidigt som andelen hemlösa svenskar ökar. Situationen är djupt orättvis och diskriminerande.

Anser Isabella Lövin att det finns ett direkt samband mellan det mycket stora mottagandet av asylsökande och bristen på bostäder i många kommuner? Vidare undrar jag om Lövin tycker att det är rimligt och rättvist att nyanlända ges förtur i bostadsköer och erbjuds hus, bostadsrätter och hotellrum.

Prot. 2016/17:61

26 januari

Frågestund

Anf. 58 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan! Förra året ökade bostadsbyggandet i Sverige med 60 procent. Vi har nu ett bostadsbyggande som inte liknar något vi har sett sedan miljonprogrammets dagar. Vi har alltså ett mycket intensivt arbete för att stödja billiga hyresrätter som också ska vara klimatsmarta. Till detta ändamål avsätter vi 6 miljarder, vilket kommer att göra det möjligt för dem med lite lägre inkomster, ungdomar och andra att få en bostad.

När det gäller de nyanlända är det naturligtvis viktigt att de som har beviljats asyl snabbt ska kunna etableras i samhället. Vi har ett aktivt arbete för att se till att det blir en bra etablering. Regeringen kommer här att lägga fram ytterligare åtgärder under våren.

Anf. 59 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Tack för i varje fall en del av svaret! Jag hävdar dock att det inte hjälper att ha ett begränsat bostadsbyggande samtidigt som man har en politik som tillför en väldigt stor mängd människor varje år. Bostadsbyggandet räcker inte till. Andelen människor som kommer till Sverige är betydligt högre än det.

Jag vill fortfarande ha svar på frågan om statsrådet anser att det finns ett samband mellan den extrema bostadsmarknad som vi har i dag och inflödet av människor, men också om det är rimligt och rättvist att ge nyanlända fördelar som svenska medborgare inte får.

Anf. 60 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Vi har en dysfunktionell bostadsmarknad, och det beror på en mängd faktorer. Människor sitter kvar i större bostäder på grund av beskattningsregler och så vidare som förhindrar en rotation. Vi har haft ett alltför litet bostadsbyggande.

Jag vill avsluta med att säga att när det handlar om asylrätten och människor som flyr från krig och konflikter har Sverige precis som alla andra länder en förpliktelse att ta emot och ge skydd åt de människor som annars riskerar att dö.

Bistånd till minoriteter i Afghanistan

Anf. 61 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Herr talman! Min fråga går till biståndsminister Isabella Lövin. Sverige har långa och starka band till Afghanistan. Vi har tagit emot många afghanska flyktingar, och vi har både biståndsinsatser och militära insatser på plats för att bistå i arbetet för trygghet och utveckling.

I Afghanistan finns många minoriteter, däribland hazarerna. Vi får nu signaler om att de nästan helt saknar stöd av Sverige. Hur ska biståndsmi-
nistern se till att det svenska biståndet fördelas rättvist mellan de olika re-
gionerna och att alla minoriteter, även hazarerna, får del av utvecklings-
samarbetet?

Anf. 62 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Afghanistan är Sveriges största biståndsland. Jag har själv varit där och diskuterat med dess regering och på plats sett vilken stor nytta det svenska biståndet gör. Men det finns också enorma utmaningar, inte minst vad gäller säkerheten.

Vi ger bistånd till utbildning, sysselsättning, sjukvård, landsbygdsutveckling och ekonomisk integration för att möjliggöra en hållbar utveckling i Afghanistan. Vi vet att diskriminering av etniska minoriteter förekommer, men den är inte sanktionerad av staten. Vi har dock sett fruktansvärda attentat riktade mot just hazarer.

Vår verksamhet gör ingen skillnad mellan olika etniska grupper, utan fokus ligger på de mest marginaliserade. Vi har många kanaler, bland annat Svenska Afghanistankommittén som ger stöd i områden där hazarer bor.

Anf. 63 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Herr talman! Hazarregionen är som vi vet rik på naturresurser. Människor vill bygga fred och skapa bättre livsmöjligheter. Det förutsätter utbildning, arbete, hälso- och sjukvård och säkerhet. Bistånd är ett sätt att stötta detta.

Hur kan Sveriges bistånd kanaliseras för att hjälpa människor i regionen att hjälpa sig själva?

Anf. 64 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Vi har fokus på just ekonomisk utveckling och försörjningsmöjligheter för dem som annars kanske inte har någon möjlighet att leva kvar på landsbygden utan söker sig till storstäderna eller till och med vill lämna landet för att de inte kan leva där. Detta är ett stort fokusområde i vår biståndsstrategi. Hälsa, utbildning, mänskliga rättigheter och inte minst kvinnor är våra andra prioriteringar.

Åtgärder för en mer jämlik skola

Anf. 65 MATHIAS TEGNÉR (S):

Herr talman! Jag har en fråga till gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström. Bakgrunden till frågan är att flera internationella organisationer och undersökningar har visat att den svenska skolan är ojämlig. De visar dessutom att skillnaderna mellan högpresterande och lågpresterande elever ökar. Detta är naturligtvis otroligt oroande. Därför undrar jag vad regeringen gör för att skapa en mer jämlik skola.

Anf. 66 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Frågan är väldigt viktig. I den senaste PISA-undersökningen, som vi fick i december, kom ett glädjande resultat. Kunskapsresultaten för de svenska eleverna gick upp. Det var faktiskt första gången på mycket länge som vi har sett stigande kunskapsresultat.

Men vi fick också en kalldusch då vi såg att den bristande jämlikheten blir alltmer tydlig. Detta pekar OECD på, som i den senaste PISA-undersökningen visar att skillnaderna i resultat mellan högpresterande och lågpresterande elever i Sverige är bland de största i hela OECD-området. Vi är vana vid att se ganska små skillnader i Sverige och tycker att det är en stor fördel. OECD visar också hur viktigt det är att höjda kunskapsresultat går hand i hand med en stärkt likvärdighet.

Regeringen har tillsatt en skolkommision som har som en av sina viktigaste uppgifter att komma med förslag som ska stärka likvärdigheten. Jag ser verkligen fram emot Skolkommisionens förslag som kommer att lämnas i april. De kommer att bli mycket viktiga.

Anf. 67 MATHIAS TEGNÉR (S):

Herr talman! Jag är ledamot från Stockholmsregionen, och man kan inte komma ifrån att detta är en region som är hårt drabbad av segregation. Det behövs ett antal åtgärder för att komma åt den. Men skolan är en viktig pusselbit, och vi vill naturligtvis inte att skolan förstärker segregationen utan snarare motverkar den.

Vad kan regeringen göra för att skolsituationen i Stockholm ska bli mer jämlik?

Anf. 68 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Storstockholm har en gymnasieemarknad som präglas av mycket stor ojämlikhet, precis som Mathias Tegnér pekar på. Jag tror att det blir viktigt att titta på vilka regler vi har för exempelvis antagning till gymnasieskolan.

Vi är vana vid att tala om det fria skolvalet. Men det fria skolvalet utgörs i verkligheten av önskemål som elever och föräldrar uttrycker, och vi har regler för hur dessa önskemål ska tillgodoseas. Vi ser fram emot att arbeta vidare med dessa bestämmelser.

Elbusspremien

Anf. 69 ROLAND GUSTBÉE (M):

Herr talman! Min fråga går till miljöminister Karolina Skog. Under 2016 införde regeringen en elbusspremie i syfte att stimulera övergången till fossilbränslefria resor inom kollektivtrafiken. Premien är så utformad att den endast kan sökas av de regionala kollektivtrafikmyndigheterna och inte av bussbolagen som faktiskt äger de bussar som trafikerar kollektivtrafiken.

Enligt uppgifter från Sveriges Bussföretag har hittills endast ett fåtal ansökningar inkommit. Det budgeterade anslaget ser därför inte ut att få önskad effekt.

Min fråga till statsrådet är: Stämmer det att förordningen inte har fått den önskade effekten att stimulera till fler elbussar? Avser regeringen i så fall att ändra regelverket så att det får bättre effekt?

Anf. 70 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Tack för frågan! Man kan inte säga något annat än att vi än så länge inte är nöjda med utfallet av elbusspremie. Den har till syfte att hjälpa ny teknik att få genomslag i Sverige.

Kollektivtrafik i Sverige beställs av de regionala kollektivtrafikmyndigheterna som sedan gör upphandlingar av privata företag. Upphandlingslagstiftningen hindrar oss från att gå in i sådana upphandlingar och avtalsförehavanden, eftersom det skulle störa denna process.

Upphandlingsproceduren gör också att det tar tid att införa en sådan premie. Det är när man gör upphandling för en ny period som detta blir aktuellt.

Vi får goda signaler om att antalet ansökningar kommer att öka under kommande år i takt med att de regionala myndigheterna tar nya beslut. Men vi ser också över ifall vi kan förenkla ansökningsförfarandet för att öka antalet ansökningar.

Anf. 71 ROLAND GUSTBÉE (M):

Herr talman! Ofta försöker Sverige vara bäst i klassen när det gäller att följa EU-regler. Jag har förstått att EU:s statsstödsregler har varit en av de faktorer som gör att reglerna ser ut som de gör. Men andra länder lyckas ju ofta bättre.

EU-kommissionen har nyligen godkänt ett statligt stöd i Portugal som kan sökas av både offentliga och privata bussföretag så länge som de har avtal med en offentlig beställare. Frågan är: Ser regeringen möjligheten att göra på samma sätt?

Anf. 72 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Ja, vi känner till det beslut som är fattat gällande Portugal, som har fått ett undantag. Det har hittills inte publicerats, så vi har inte kunnat ta del av det och läsa exakt hur Portugal har utformat sitt stöd och vad det är kommissionen har gett undantag för. Självklart kommer vi att ta del av det så fort det har blivit publicerat. Då kommer vi att följa och se om det är något vi kan inspireras av.

Stöd till Afrikanska unionens arbete mot kvinnlig könsstymning

Anf. 73 EMILIA TÖYRÄ (S):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Isabella Lövin.

Kvinnlig könsstymning praktiseras i åtminstone 28 länder världen över. Det är mest utspritt i Afrika och delar av Mellanöstern, men det förekommer även i andra länder och i andra delar av världen.

Afrikanska unionen har uppmanat sina medlemsstater att lagstifta mot könsstymning. Min fråga till statsrådet blir då: Hur kan vi genom svenskt bistånd hjälpa AU i dess strävan att bidra till en snabbare avveckling av detta grymma fenomen?

Anf. 74 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, ledamoten, för att hon uppmärksammar detta viktiga ämne! Afrikanska unionens beslut att förbjuda kvinnlig könsstympning är definitivt ett steg i rätt riktning.

Sverige är en mycket stor givare till organisationer som jobbar mot kvinnlig könsstympning, som FN:s befolkningsfond, WHO, Unicef och UN Women. I dag är en del av finansieringen till dessa organisationer under stor press på grund av det amerikanska beslutet att inte ge medel till organisationer som informerar om aborter eller preventivmedel och som ägnar sig åt preventivmedelsrådgivning. Här blir då vårt stöd ännu viktigare.

Vi för naturligtvis också en dialog med regeringar i de länder där kvinnlig könsstympning är vanlig.

Anf. 75 EMILIA TÖYRÄ (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Vilka skulle statsrådet säga är de viktigaste åtgärder som Sveriges regering kan vidta för att kvinnlig könsstympning ska upphöra också i länder utanför Afrika?

Anf. 76 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Det viktigaste är det normgivande arbetet. Vi stöder information och ger också kvinnor en starkare ställning i samhället, så att de faktiskt kan ifrågasätta denna väldigt grymma hantering och behandling av unga flickor. Det handlar också mycket om att rikta sig till kvinnliga ledare och kvinnliga förebilder, som i sin tur kan leda den omställning som behöver göras för att man ska sluta med detta.

Arbetet mot korruption i svenska myndigheter

Anf. 77 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Min fråga är också riktad till statsrådet Isabella Lövin.

I går kom Transparency Internationals korruptionsrankning, där Sverige tyvärr tappat föregående års pallplats. Därutöver visar *Kalla faktas* granskning något som ger intryck av oegentligheter hos Statens fastighetsverk, och *Uppdrag granskning* kommer med mindre smickrande uppgifter om ledningen av Skatteverket. Rikspolischefen står sedan längre tid under press.

Gällande korruptionsrankningen är det kanske snarast en rubrik: Sverige ligger fortfarande i topp, och vi har tillsammans med våra grannar alltid legat bland topländerna i förhållande till andra länder när det handlar om upplevd korruption. Det väcks dock en hel del frågor.

Vi har traditionellt i Sverige en hög grad av tillit, men förtroende rase-ras snabbt. Vilka åtgärder vidtar regeringen för att komma till rätta med den allvarliga kritik som kommit mot våra statliga verk och myndigheter?

Anf. 78 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Korruption är något oerhört allvarligt för ett demokratiskt samhälle. Det undergräver medborgarnas tilltro till statens möjlighet att

hantera ett bra samhälle, att hantera skattemedel och att se till att inga oegentligheter sker.

Det som nu utreds om missförhållanden på Fastighetsverket är ett enskilt fall som minister Bolund just nu hanterar. Vi får följa det. Det är naturligtvis fullständigt oacceptabelt om de saker som har kommit fram i TV4 är korrekta.

Hur ska vi då angripa korruption? Offentlighetsprincipen, rättsstatens principer och att vi hela tiden är transparenta är det viktigaste sättet att bekämpa korruption och möjligheter till oegentligheter i det offentliga, även i näringslivet.

Anf. 79 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret.

Offentlighetsprincipen, transparens och så vidare är något vi har sedan länge, men frågan är om det räcker och om ytterligare åtgärder kommer att vidtas. Vi har i Sverige höga skatter som vi förväntar oss ska gå till det som man har beslutat om. Den regering som Isabella Lövin företräder höjer dessutom skatterna på många områden. Det är nödvändigt för legitimiteten i vårt skattesystem att vi har fortsatt förtroende för att pengarna används till rätt saker. Förtroendet för våra statliga verk och myndigheter är en grundbult.

Anf. 80 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag instämmer fullständigt i att transparens är A och O för att vi ska ha ett förtroende för statens verksamhet och de offentliga myndigheternas verksamhet. Den här regeringen har mycket höga ambitioner och har också tagit vidare steg med annan transparens även inom Regeringskansliet. Vi ser med bekymmer på de fall som vi nu har sett, naturligtvis, och kommer att följa detta.

Reformer för en likvärdig skola

Anf. 81 ÅSA ERIKSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Anna Ekström och handlar om den ökande ojämlikheten i svensk skola som har berörts här i kammaren tidigare i dag. Det är inte minst allvarligt att svensk skola inte tillräckligt klarar utmaningen med många nyanlända elever, som ofta koncentreras till ett fåtal av våra skolor och kommuner. Inte minst handlar det om små kommuner i Bergslagen, som jag själv kommer ifrån.

I dag har LO tillsammans med Lärarnas riksförbund och Lärarförbundet lämnat förslag på hur vi kan skapa en likvärdig skola. Hur ser statsrådet på behovet av reformer på de områden som fackförbunden pekar ut: skolvälet, finansiering och styrning samt stöd till de skolor som har de tuffaste förutsättningarna?

Anf. 82 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Åsa Eriksson, för frågan! Det är alldeles riktigt att vi har problem med en ökande ojämlikhet. För mig är det uppenbart att det behövs reformer.

Jag ser med nyfikenhet och glädje fram emot de förslag som ska komma från Skolkommisionen i april. Jag blev också mycket glad över att LO, Lärarförbundet och Lärarnas riksförbund tillsammans har tagit fram en rapport där man listar både ett antal problemområden och ett antal vägar framåt. Jag ser det som glädjande och starkt att organisationer som finns på en så bred del av den svenska arbetsmarknaden och som representerar så olika intressen ändå förenas i en oro för den ökande ojämlikheten och ett antal ganska skarpa förslag på området finansiering, etablering av skolor, urval och riktade insatser.

Det behöver göras mycket i den svenska skolan för att stärka likvärdigheten, och ska vi klara det måste vi jobba tillsammans, många olika aktörer.

Brister i den svenska skolan

Anf. 83 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Min fråga går till Sveriges gymnasieminister.

Skolinspektionens tillsynsrapport för gymnasiet första halvåret 2016 påvisar att 87 procent av skolorna med prioriterad tillsyn hade brister. Det område som hade mest brister är förutsättningar för lärande och trygghet, följt av styrning och utveckling samt trygghet, studiero och kränkande behandling. Syftet med skolan är ju att man ska lära sig. Om då 87 procent av gymnasieskolorna i rapporten har stora brister vad gäller förutsättningarna för lärande och trygghet har huvudmannen misslyckats kapitalt med en primär del av sitt uppdrag.

Ingen har rätt att utsätta elever för dålig undervisning. Därför behöver Sverige en nolltolerans mot dåliga skolor. Varför säger regeringen nej till en nolltolerans mot dåliga skolor, och vad avser regeringen att göra för att motverka dessa missförhållanden?

Anf. 84 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack för frågan! Skolinspektionens rapport är verkligen intressant, men det är viktigt att veta när man tar del av de här alarmerande siffrorna att Skolinspektionen har en ny granskningsmodell. Man har helt enkelt mycket större fokus i granskningen på skolor som har problem. Av den här rapporten kan man alltså inte dra slutsatsen att 87 procent av alla skolor uppvisar dessa stora brister.

Med det sagt är det verkligen värt att ta de brister som redovisas på stort allvar. I min värld, och i den svenska skollagens värld, ska alla skolor vara bra skolor. Alla elever i Sverige ska kunna gå till en skola där de lär sig mycket och där de känner en stark trygghet. Alla lärare ska förstås ha så goda förutsättningar för undervisningen som möjligt. I det inbegrips en god studiero.

Det finns ett stort urval av insatser som regeringen gör för att säkerställa att undervisningen kan utvecklas på ett positivt sätt i den svenska skolan. De insatserna behövs; det visar den här undersökningen.

Främjande av cykling

Anf. 85 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till Karolina Skog.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att de olika trafikslagen jämföras, så att man fritt kan välja hur man vill ta sig fram. Cykling är ett område som jag tycker att vi ska satsa mycket mer på. Fördelarna med cykling känner vi till. Det är bra för hälsan. Det är bra för miljön. Det är bra för ekonomin. Det är ett billigt sätt att ta sig fram. Men det är faktiskt också en fördel för bilisterna. De som verkligen behöver ta bilen får ju mer plats. Det är mindre risk för bilköer när folk väljer till exempel cykel. Det finns många fördelar.

Min fråga till regeringen är: Hur kan vi främja cyklingen ännu mer? Vi kan se hur det är när det gäller korta sträckor, till exempel för dem som pendlar till jobbet. Det är många som har en resväg som bara är ett par kilometer. De skulle mycket väl kunna ta cykeln och komma fram nästan lika snabbt som med bil. Hur får vi fler att välja cykeln, och hur satsar vi på att bygga ut cykelinfrastrukturen?

Anf. 86 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Stort tack, Hillevi, för frågan! Vi vet båda två hur det kan vara i en stad där cykeln prioriteras och får ta plats i vårt gaturum. Det är bra för alla. Det är bra för luftkvaliteten och för hälsan. Inte minst öppnas transportsystemet på ett jämlikt sätt genom att cykling, precis som du säger, är ett billigt sätt att transportera sig.

Den här regeringen tar cykel frågan på stort allvar. Vi ser det som en strategisk fråga för utveckling av våra städer men också för transportsystemet. En sak har vi redan gjort. Vi beslutade alldeles nyligen att utvidga stadsmiljöavtalen – det är ett bidrag som kommuner kan söka för transportinfrastruktur – till cykelinfrastruktur. Detta är väldigt efterfrågat av kommunerna. Jag ser verkligen fram emot att det kommer att leda till att mycket mer pengar kommer att gå till bra infrastruktur. Det är det som är det viktigaste. Har du bra infrastruktur kommer cyklister.

Regeringens skattepolitik och företagsklimatet

Anf. 87 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! I går informerades Jönköpingsborna genom medierna om att Elgiganten utlokaliserar sitt kundcenter till Danmark. 150 arbetstillfällen försvinner. Samtliga anställda har naturligtvis erbjudits arbete i Danmark, vilket innebär ett dubbelt slag mot Jönköping.

Min fråga till statsrådet Isabella Lövin är på vilket sätt regeringens högskattepolitik i en stenhård global konkurrens resulterar i att de svenska företagen kan bidra till att verksamheterna stannar här, att investeringarna kommer och att de anställda stannar här och inte lockas att lämna landet.

Anf. 88 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan! Jag beklagar givetvis att anställda i Jönköping nu ser sina liv förändras på ett väldigt dramatiskt sätt.

Samtidigt är jag väldigt glad över den utveckling av arbetstillfällen som vi ser i Sverige sedan regeringen tillträdde. Det är mer än 120 000 nya jobb. Förra året var det första året på mycket lång tid som det var fler företag som flyttade till Sverige än som lämnade Sverige. Det handlar om investeringsklimatet och om företagsklimatet. Vi toppar Forbes lista över de mest attraktiva länderna i världen att göra affärer i. Vi ligger före Hongkong, Irland och andra länder som anses vara väldigt gynnsamma. Vi har ett mycket bra företagsklimat. Vi är attraktiva. Vi har en stabil ekonomi och bra tillgång till arbetskraft, som drar hit arbetstillfällen. Vi har alltså en mycket positiv utveckling just nu.
(Applåder)

Insatser för minskad ojämlikhet i skolan

Anf. 89 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Det är uppenbart att den ökade ojämlikheten i den svenska skolan engagerar många socialdemokrater i dag. Även min fråga handlar om just det.

Likvärdigheten monterades ned i en ännu snabbare takt i och med den fria etableringsrätten för friskolor, som ger dem möjligheter att ta ut vinster och som fortsätter att stimulera en överetablering, inte minst i storstadsregionerna. Vi ser effekterna av det i Stockholmsregionen. På kommunnivå konkurrerar skolor om att dra till sig elever för att få del av skolpengen. Det är där den främsta konkurrensen finns i dag när det gäller eleverna.

Min fråga är: Vad avser statsrådet att göra på strukturell nivå för att förändra den rådande ojämlikheten, som också ökar?

Anf. 90 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Det är verkligen en lycka att vara statsråd för dessa frågor när det finns ett så stort intresse för den bristande likvärdigheten i skolan – jag är väldigt glad över det.

Lawen Redar pekar på någonting väldigt viktigt. Den etableringsmöjlighet som finns i det svenska skolsystemet är en av de bidragande orsakerna till att vi ser att det finns stora svårigheter med planeringen. För gymnasieskolans del är det ett reellt problem. Vi ser att den bristande likvärdigheten också tar sig uttryck i att det för många elever faktiskt inte finns möjlighet att välja det gymnasieprogram de vill gå på grund av att det är svårt att etablera gymnasieprogram i alla delar av Sverige. Det leder till svåra konsekvenser för elever men också för de företag som behöver arbetskraft.

Nej, här behöver det göras stora förändringar på systemnivå. Jag svarar som jag har gjort tidigare: Skolkommissionens förslag kommer att bli väldigt viktiga eftersom vi ser att de länder som har lyckats klara en bra likvärdighet och höjda kunskapsresultat har arbetat i en stark samverkan över hela samhället.

Stöd till utsatta minoriteter i Turkiet

Anf. 91 ANDERS ÖSTERBERG (S):

Herr talman! Min fråga går till biståndsminister Isabella Lövin.

I Turkiet ropade nyligen islamistiska fundamentalister: De kristna till Beirut och alawiterna till graven!

Alawiter, armenier och assyrier är några av de utsatta minoriteterna i Turkiet. Alawiterna har blivit utsatta för olika övergrepp genom historien just bara för att de är alawiter. Sedan 1989 har situationen blivit mycket bättre för alawiterna, men fortfarande erkänns de inte som en minoritet i Turkiet.

År 2016 gav Sverige 74,1 miljoner kronor i bistånd till Turkiet för offentlig förvaltning, demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Min fråga till biståndsministern är: Hur kan svenskt bistånd stödja alawiternas och de andra minoriteternas kamp för lika och mänskliga rättigheter?

Anf. 92 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Anders Österberg! Jag vill börja med att säga att jag verkligen delar Anders Österbergs oro för den demokratiska utvecklingen i Turkiet. Det finns många orosmoln, inte minst gällande situationen för oppositionen, för civilsamhället, för medierna och för minoritetsgrupper.

Genom vårt bistånd till Turkiet stöder vi projekt som syftar till att öka respekten för mänskliga rättigheter och motverka antidiskriminering generellt med avsikt att också främja Turkiets kulturella och religiösa mångfald.

Vi ger stöd till ett stort nätverk av icke-statliga organisationer, NGO:er, där alawitiska organisationer är medlemmar. Vi ger stöd till European School of Politics, där alawitiska NGO:er också deltar. Samtidigt är det viktigt att säga att vårt stöd inte är öronmärkt för olika minoriteter utan det går dit där Sida bedömer att det gör bäst verkan.

Skolans demokratiuppdrag

Anf. 93 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Min fråga kommer från Tea, som är 17 år. Hon har praoat hos mig i två veckor och sitter på läktaren i dag. Frågan går till gymnasieministern.

Den svenska skolan förutsätter att kunskaps- och demokratiuppdraget ska väga lika tungt. Om vi vill ha ett samhälle som bygger på frihet, jämställdhet och alla människors lika värde måste skolans demokratiuppdrag få lika mycket uppmärksamhet som dess kunskapsuppdrag, oavsett program och elever.

Jag har läst att det ofta är så att de studieförberedande programmen tar demokratiuppdraget på större allvar genom att lärarna lämnar ordet till klassen, har mer öppen diskussion och pratar om vikten av att kunna analysera, medan undervisningen på andra program handlar mer om rätt och fel och mindre om diskussioner. Förväntningarna är också högre på elever på studieförberedande program.

Hur ser gymnasieministern på dessa skillnader?

Anf. 94 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Christina Örnebjär, och framför allt tack till Tea för den här väldigt fina frågan! Det är faktiskt första gången som jag får en fråga här i riksdagens talarstol som handlar om skolans viktigaste process, nämligen undervisningen – mötet mellan lärare och elev.

Den svenska skolan vilar på en väldigt trygg grund av ett demokratiuppdrag som är oerhört viktigt. Utan det skulle skolan vara en helt annan skola. Kunskapsuppdraget och demokratiuppdraget ska förstås gå hand i hand. Funkar demokratiuppdraget, ja, då lär sig eleverna bättre och vice versa.

Den lärare som har fått det stora förtroendet från hela samhället att sköta undervisningen har ett mycket stort ansvar att se eleverna som de individer de är och i sin lärargärning verkligen främja att eleverna får de förutsättningar de ska ha, oavsett om de är pojkar eller flickor och oavsett om de går på ett yrkesförberedande eller ett högskoleförberedande program.

Det här säkerställer regeringen genom en stor satsning på nationella skolutvecklingsprogram som har som sin uppgift just att fokusera på undervisningen.

Anf. 95 TALMANNEN:

Jag ber att få tacka deltagande statsråd och ledamöter för att ha varit med i denna spännande frågestund. Frågestunden är härmed avslutad.

§ 7 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 25 januari

2016/17:244 Incitament för längre arbetsliv

av *Lotta Finstorp* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:245 Kontanthantering på landsbygden

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2016/17:246 Insatser för utrikes födda med låg utbildning

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:247 Kontrollregim för arbetslösa och företag

av *Ali Esbati* (V)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:249 Höghastighetståg

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:248 Materiel- och förnödenhetsförsörjning

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:250 Hästnäringen och strandskyddsreglerna

av *Lotta Finstorp* (M)
till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2016/17:251 Dubbdäcksavgift

av *Nina Lundström* (L)
till statsrådet *Anna Johansson* (S)

2016/17:252 OPS och infrastruktursatsningar

av *Nina Lundström* (L)
till statsrådet *Anna Johansson* (S)

**2016/17:253 Översynen av det penningpolitiska ramverket och riks-
bankslagen**

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2016/17:254 Kvinnors företagande

av *Helena Bouveng* (M)
till närings- och innovationsminister *Mikael Damberg* (S)

2016/17:255 Särskild löneskatt för äldre

av *Helena Bouveng* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 25 januari

2016/17:710 EB- och IB-elevernas betyg

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2016/17:711 Hamnstrejk i Göteborg när det finns ett kollektivavtal

av *Lars Hjälmered* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2016/17:712 Lärarstudenternas praktikperioder

av *Linda Snecker* (V)
till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2016/17:713 Problem med anlagda bränder i Örebro

av *Elisabeth Svantesson* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:714 Brister i idrottsundervisningen

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till utbildningsminister *Gustav Fridolin* (MP)

2016/17:715 Kvaliteten i idrottsundervisningen

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:716 Brandmäns arbetsmiljö

av *Elisabeth Svantesson* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 25 januari

2016/17:631 Gemensam skolundervisning

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:632 Avdragsrätt för a-kassa och fackföreningsavgift

av *Jamal El-Haj* (S)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:633 Sjuksköterskeflykten från landstingen

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:646 Sexualbrott mot barn

av *Agneta Gille* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:647 Förbättrade villkor för familjehemmen

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:636 Förtroendet för svensk jakt och viltförvaltning

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:637 Fortsatt utredning av en ny jakt- och viltmyndighet

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:638 Kommerskollegiums uppdrag att analysera CETA-avtalet

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Ann Linde (S)

2016/17:639 Beredning av och beslut om CETA-avtalet

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Ann Linde (S)

2016/17:641 Beredning av och beslut om CETA-avtalet II

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Ann Linde (S)

2016/17:665 Handelsavtalet mellan EU och Kanada (CETA)

av *Lars Hjälmered* (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

2016/17:640 Framtiden för nödvändig datalagring

av *Anders Hansson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:643 Nedläggningen av Distansapoteket i Hässleholm

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:662 Stöd till ämnesföreningar

av *Annika Eclund* (KD)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:653 Definition av klimatinvesteringar hos Världsbanken
av *Jens Holm* (V)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:652 Ökad andel klimatrelaterade investeringar hos Världsbanken

av *Jens Holm* (V)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:649 Bristen på socialsekreterare

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:659 Stenkastning mot poliser

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:651 Polisens förutsättningar i Dalarna

av *Roza Güclü Hedin* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:668 Fler poliser i Göteborg

av *Lars Hjalmered* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:660 Extra avgift för vissa SJ-biljetter

av *Sten Bergheden* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:661 Extra avgift för vissa SJ-biljetter

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:655 Internationella förskolor

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:657 Förskola för alla

av *Roza Güclü Hedin* (S)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:663 Utvisning på grund av brott

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:676 Svenska biodlare

av *Kristina Yngwe* (C)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:669 Nya 3:12-regler

av *Lars Hjalmered* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:667 Paracetamolförgiftning

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:671 Polisens resultat

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:672 Orosanmälningar

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:673 Avskaffande av reglerna om danstillstånd

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:674 Personalförsörjningen inom socialtjänsten

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2016/17:683 Sysselsättningsfasens avveckling

av *Jenny Petersson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2016/17:685 Utländska stödligor

av *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:684 Ökning av sexualbrotten

av *Ellen Juntti* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:675 Åtgärder mot rikspolischefen

av *Mikael Cederbratt* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:681 Apoteksmarknaden

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:677 Hotet från högerextremister

av *Jamal El-Haj* (S)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:678 Lagstiftning om grooming

av *Anders Hansson* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

§ 10 Kammaren åtskildes kl. 15.11.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 12.28 och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om ersättare för statsråd	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 5 Svar på interpellation 2016/17:232 om moratorium för omprövning av småskalig vattenkraft	3
Anf. 1 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	3
Anf. 2 ANNIKA QARLSSON (C).....	4
Anf. 3 LARS TYSKLIND (L)	5
Anf. 4 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	6
Anf. 5 ANNIKA QARLSSON (C).....	7
Anf. 6 LARS TYSKLIND (L)	8
Anf. 7 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	8
Anf. 8 ANNIKA QARLSSON (C).....	9
Anf. 9 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	9
Ajournering.....	10
Återupptaget sammanträde.....	10
§ 6 Frågestund	10
Anf. 10 TALMANNEN	10
<i>Miljökonsekvenserna av gruvbrytning.....</i>	<i>10</i>
Anf. 11 PER ÅSLING (C)	10
Anf. 12 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	11
Anf. 13 PER ÅSLING (C)	11
Anf. 14 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	11
<i>Utökning av antalet idrottstimmar .....</i>	<i>11</i>
Anf. 15 STEFAN JAKOBSSON (SD).....	11
Anf. 16 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	12
Anf. 17 STEFAN JAKOBSSON (SD).....	12
Anf. 18 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	12
<i>Yrkesutbildningar för vuxna.....</i>	<i>12</i>
Anf. 19 LENA EMILSSON (S)	12
Anf. 20 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	13
Anf. 21 LENA EMILSSON (S)	13
Anf. 22 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	13
<i>Stöd till organisationer som arbetar för att värna aborträtten .....</i>	<i>13</i>
Anf. 23 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	13
Anf. 24 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	14
Anf. 25 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	14
Anf. 26 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	14
<i>Strandskyddet.....</i>	<i>14</i>
Anf. 27 MATS GREEN (M).....	14
Anf. 28 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	15
Anf. 29 MATS GREEN (M).....	15
Anf. 30 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	15
<i>Anslaget till polisen.....</i>	<i>15</i>
Anf. 31 ROGER HADDAD (L).....	15
Anf. 32 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	16

Anf. 33 ROGER HADDAD (L).....	16
Anf. 34 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	16
<i>Lärare i nationella minoritetsspråk.....</i>	<i>16</i>
Anf. 35 EVA LOHMAN (M).....	16
Anf. 36 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	17
Anf. 37 EVA LOHMAN (M).....	17
Anf. 38 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	17
<i>Integrationsinsatser i utsatta områden .....</i>	<i>17</i>
Anf. 39 SERKAN KÖSE (S).....	17
Anf. 40 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	18
Anf. 41 SERKAN KÖSE (S).....	18
Anf. 42 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	18
<i>Exporten av krigsmateriel till diktaturer .....</i>	<i>18</i>
Anf. 43 SOFIA DAMM (KD).....	18
Anf. 44 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	19
Anf. 45 SOFIA DAMM (KD).....	19
Anf. 46 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	19
<i>Försvarets övningsverksamhet vid Vättern.....</i>	<i>19</i>
Anf. 47 JENS HOLM (V)	19
Anf. 48 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	20
Anf. 49 JENS HOLM (V)	20
Anf. 50 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	20
<i>Det svenska skolsystemet .....</i>	<i>21</i>
Anf. 51 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	21
Anf. 52 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	21
Anf. 53 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	21
Anf. 54 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	21
<i>Kemikaliepolitiken och ett centrum för substitution .....</i>	<i>22</i>
Anf. 55 SARA KARLSSON (S)	22
Anf. 56 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	22
<i>Asylmottagandet och bostadsbristen .....</i>	<i>22</i>
Anf. 57 RICHARD JOMSHOF (SD).....	22
Anf. 58 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	23
Anf. 59 RICHARD JOMSHOF (SD).....	23
Anf. 60 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	23
<i>Bistånd till minoriteter i Afghanistan .....</i>	<i>23</i>
Anf. 61 MARIA ANDERSSON WILLNER (S).....	23
Anf. 62 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	24
Anf. 63 MARIA ANDERSSON WILLNER (S).....	24
Anf. 64 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	24
<i>Åtgärder för en mer jämlik skola.....</i>	<i>24</i>
Anf. 65 MATHIAS TEGNÉR (S).....	24
Anf. 66 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	25
Anf. 67 MATHIAS TEGNÉR (S).....	25
Anf. 68 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	25
<i>Elbusspremien .....</i>	<i>25</i>
Anf. 69 ROLAND GUSTBÉE (M).....	25
Anf. 70 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	26
Anf. 71 ROLAND GUSTBÉE (M).....	26
Anf. 72 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	26

<i>Stöd till Afrikanska unionens arbete mot kvinnlig könsstympning</i>	26
Anf. 73 EMILIA TÖYRÄ (S)	26
Anf. 74 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	27
Anf. 75 EMILIA TÖYRÄ (S)	27
Anf. 76 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	27
<i>Arbetet mot korruption i svenska myndigheter</i>	27
Anf. 77 ANETTE ÅKESSON (M)	27
Anf. 78 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	27
Anf. 79 ANETTE ÅKESSON (M)	28
Anf. 80 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	28
<i>Reformer för en likvärdig skola</i>	28
Anf. 81 ÅSA ERIKSSON (S)	28
Anf. 82 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	28
<i>Brister i den svenska skolan</i>	29
Anf. 83 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	29
Anf. 84 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	29
<i>Främjande av cykling</i>	30
Anf. 85 HILLEVI LARSSON (S)	30
Anf. 86 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	30
<i>Regeringens skattepolitik och företagsklimatet</i>	30
Anf. 87 SOTIRIS DELIS (M)	30
Anf. 88 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	30
<i>Insatser för minskad ojämlikhet i skolan</i>	31
Anf. 89 LAWEN REDAR (S)	31
Anf. 90 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	31
<i>Stöd till utsatta minoriteter i Turkiet</i>	32
Anf. 91 ANDERS ÖSTERBERG (S)	32
Anf. 92 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	32
<i>Skolans demokratiuppdrag</i>	32
Anf. 93 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L)	32
Anf. 94 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	33
Anf. 95 TALMANNEN	33
§ 7 Anmälan om interpellationer	33
§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar	34
§ 9 Anmälan om skriftliga svar på frågor	35
§ 10 Kammaren åtskildes kl. 15.11.	37